

Zbigniew Zaremski

Henryk Sławiński, *Homilia w zgromadzeniu eucharystycznym. Recepcja współczesnego nauczania Kościoła w Dyrektorium homiletycznym* (Ancilla Verbi, 7), Kraków 2018, 256 s.

Misją Kościoła jest prowadzenie Ludu Bożego do spotkania z Bogiem w wierze, nadziei i miłości. Powierzoną misję Kościół wypełnia, naśladując Jezusa, a zwłaszcza realizując trzy fundamentalne funkcje: nauczycielską, liturgiczną i pasterską. To one razem sprawiają, że zbawcze dzieło Chrystusa raz dokonane w historii zbawienia urzeczywistnia się we wspólnocie Kościoła. Ze względu jednak na to, że uwarunkowania, w których przychodzi Kościołowi realizować swoją misję, ciągle się zmieniają, oddziałując tym samym na osobowość i postawę współczesnych wiernych, niezbędne jest prowadzenie systematycznych i wnikliwych badań teologicznopastoralnych, pozwalających w pełniejszy sposób dotrzeć z Dobrą Nowiną do serca dzisiejszego człowieka. Również imperatywem do podejmowania badań nad działalnością zbawczą są licznie wydawane dokumenty oraz bogactwo teologiczne zawarte w Magisterium Kościoła.

W nurt owych badań teologicznopastoralnych wpisuje się dzieło naukowe przygotowane przez wybitnego teologa pastoralistę prowadzącego badania szczegółowe w zakresie homiletyki, ks. dra hab. Henryka Sławińskiego prof. UPJPII, zatytułowane *Homilia w zgromadzeniu eucharystycznym. Recepcja współczesnego nauczania Kościoła w Dyrektorium homiletycznym*. Monografia ks. Henryka Sławińskiego ze względu na podjęty temat z pewnością odnotowana zostanie w środowisku naukowym teologów pastaralistów i homiletów, jak również spotka się z dużym zainteresowaniem duszpasterzy, którym powierzone zostało przez Kościół zadanie przepowiadania słowa Bożego.

Recenzowane opracowanie poświęcone zostało ukazaniu wartości homilii w zgromadzeniu eucharystycznym. Zauważyć należy, że autor jako wytrawny badacz od samego początku redakcji dzieła stosuje wymagane zasady

metodologii. Stąd już we wprowadzeniu wyjaśnił szczegółowo *status quaestionis*, określił precyzyjnie przedmiot materialny i formalny podjętych badań, scharakteryzował cel pracy oraz źródła, na jakich oparł swoje badania, opisał wreszcie zastosowaną metodę oraz omówił kompozycję pracy.

Ksiądz Sławiński w trzech kolejnych rozdziałach w sposób logiczny i uporządkowany, a przy tym wnikliwy i niezwykle komunikatywny pokazał bogactwo i wartość homilii w zgromadzeniu eucharystycznym. Przede wszystkim jednak wykazał, co z nauczania Kościoła o homilii zostało uwzględnione w *Dyrektorium homiletycznym*. W rozdziale pierwszym zatytułowanym *Dokumenty Kościoła powszechnego na temat homilii* przeanalizował zgromadzone dokumenty Kościoła, wyjaśniając, że homilia przywrócona przez Sobór Watykański II doczekała się w okresie posoborowym wielu wypowiedzi Urzędu Nauczycielskiego. W tej części książki zaprezentowane zostało nauczanie papieży w okresie posoborowym na temat homilii. Na uwagę zasługuje także wydobycie i ukazanie bogactwa na temat homilii, zawartego w dokumentach Kurii Rzymskiej, a mianowicie: instrukcji o należyтым wykonywaniu liturgii; wprowadzeniu do mszału i lekcjonarza; dokumentach dotyczących misterium Eucharystii i posług w Kościele, a także w dokumentach o celebracjach

dla grup specjalnych i w innych opracowaniach Kurii Rzymskiej.

W rozdziale drugim omawianej książki, zatytułowanym *Nauczanie o homilii w Dyrektorium homiletycznym* ks. Sławiński wykazał, że w poddanym szczegółowej analizie dokumencie Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów ma rzeczywiście miejsce recepcja soborowych i posoborowych dokumentów dotyczących homilii. Na kanwie tychże dokumentów zaprezentowana została natura homilii, która związana jest z uprzywilejowanym, liturgicznym kontekstem, jak również ukazano homilię jako akt liturgiczny, w którym dokonuje się uświęcenie Ludu Bożego i uwielbienie Boga. Zaakcentowane zostało przy tym także sakramentalne znaczenie homilii, wynikające z obecności Chrystusa w liturgii i w przepowiadaniu Jego sługi. Następnie zaprezentowany został opis homilii, wyjaśniający, czym homilia nie jest (*via negativa*), oraz opis pozytywny (*via positiva*), ukazujący, czym ona jest. W dalszej części tegoż rozdziału uwaga autora skupiła się na omówieniu roli głosiciela, a także odbiorcy homilii. Następnie przedstawione zostały zasady interpretacji słowa Bożego w liturgii: zasada treści i jedności całego Pisma Świętego; odczytywanie Pisma Świętego w żywej tradycji Kościoła oraz uwzględnianie analogii wiary. Należy zauważyć, że te trzy zasady służące do interpretacji Pisma Świętego w każdym

okolicznościach są szczególnie zalecane przez *Dyrektorium homiletyczne* i pomocne do przygotowania homilii mszalnej. Zwieńczeniem tej części książki stała się prezentacja zagadnienia dotyczącego przygotowania homilii. Dlatego po ukazaniu powagi przygotowania omówiona została metoda przygotowania homilii *lectio divina* zalecana przez *Dyrektorium*, a zwłaszcza przez papieża Benedykta XVI i Franciszka.

W części trzeciej, ostatniej części pracy, zatytułowanej *Walory i mankamenty dokumentu* autor wskazał na pozytywne wkład *Dyrektorium homiletycznego* w rozwój teologii przepowiadania słowa Bożego, dostrzegając także braki dokumentu. Wśród walorów omówione zostało znaczenie pogłębionego nauczania o naturze homilii jako integralnej części liturgii, wskazano także na paschalne misterium Chrystusa jako główne źródło i treść homilii, zauważono promocję homilii jako aktu liturgicznego o sakramentalnym znaczeniu oraz podkreślono, że *Dyrektorium homiletyczne* dostarczyło metodę i wzorzec przygotowania homilii z uwzględnieniem roku liturgicznego. Natomiast do mankamentów

omawianego dokumentu zaliczono niewystarczającą refleksję nad uczestnikami zgromadzenia wiernych oraz pominięcie kwestii formalnych nauczania Kościoła na temat homilii. Autor opracowania w prowadzonej refleksji naukowej nie zatrzymał się tylko na wskazaniu nieobecnych w *Dyrektorium* elementów ważnych dla przepowiadania, lecz ukazał ich znaczenie, odwołując się do bogactwa nauczania Kościoła.

Recenzowana praca stanowi solidne i dojrzałe dzieło naukowe. Na zauważenie i podkreślenie zasługują wnikliwość prowadzonych analiz i trafność wyciągniętych wniosków, mających zastosowanie zarówno w teorii, jak i w praktyce przepowiadania. Walorem prezentowanej pracy są jej źródłowość i bogata literatura. Podkreślić należy także aktualność podjętej problematyki badawczej. Dlatego z satysfakcją polecam książkę opracowaną przez ks. Sławińskiego *Homilia w zgromadzeniu eucharystycznym. Recepcja współczesnego nauczania Kościoła w Dyrektorium homiletycznym*, mając nadzieję, że spotka się ona z dużym zainteresowaniem czytelników.